

29. sz. Egyezmény

a kényszer- vagy kötelező munkáról

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1930. június 10-én tizennegyedik ülészakára ült össze, és

Miután úgy határozott, hogy elfogad kényszer- vagy kötelező munkára vonatkozó különböző javaslatokat, amely kérdés az ülészak napirendjének első pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre,

a mai napon, 1930. június 28-án elfogadja az alábbi Egyezményt, amely „A kényszmunkáról szóló 1930. évi Egyezmény” néven idézhető, és amely a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmányának rendelkezései szerint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai által ratifikálandó:

1. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet minden tagállama, amely a jelen Egyezményt ratifikálja, kötelezi magát, hogy a lehető legrövidebb időn belül minden formájában megszünteti a kényszer- vagy kötelező munka alkalmazását.

2. Kényszer- vagy kötelező munkának, annak teljes eltörlése előtt, az átmeneti időszakban, kizárólag közcélok érdekében és kivételesen lehet helye, az alábbi cikkekben meghatározott feltételek és biztosítékok mellett.

3. A jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított ötéves határidő elteltével és az alábbi 31. cikkben említett jelentéstétel alkalmával a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa meg fogja vizsgálni, hogy újabb haladék nélkül minden formájában el lehet-e törölni a kényszer- vagy kötelező munkát, és annak szükségességét, hogy ezt a kérdést a Konferencia napirendjére kell-e tűzni.

2. cikk

1. A jelen Egyezmény szempontjából a "kényszer- vagy kötelező munka" kifejezés vonatkozik minden olyan munkára vagy szolgálatra, amit valamilyen büntetés terhe alatt valakitől követeltek, és amire a munkára kötelezett személy nem szabad akaratából vállalkozott.

2. A jelen Egyezmény szempontjából azonban a "kényszer- vagy kötelező munka" kifejezés nem vonatkozik

- (a) a kötelező katonai szolgálatra vonatkozó törvények alapján elrendelt és tisztán katonai jellegű bármilyen munkára vagy szolgálatra;
- (b) bármilyen munkára vagy szolgálatra, amely egy független kormányzattal rendelkező ország polgárainak szokásos állampolgári kötelességeinek körébe tartozik;

- (c) bármilyen munkára vagy szolgálatra, amit bírói ítélet alapján követelnek valakitől, feltéve, hogy a munkát vagy szolgáltatást a hatóságok felügyelete és ellenőrzése alatt kell végezni, és hogy a munkára kötelezett személyt nem bocsátják magánszemélyek, vállalatok vagy egyesületek rendelkezésére;
- (d) bármilyen munkára vagy szolgálatra, amit vészhelyzetben rendelnek el, úgymint háború, természeti csapások, vagy ilyen csapások veszélye esetén, például tűzvész, árvíz, éhínség, földrengés, járványos betegség és állatjárvány, állatok, rovarok vagy a növényzetben károkat okozó élősdiek elterjedése esetén és általában olyan körülmények között, amelyek veszélyeztetik, vagy veszélyeztethetik a lakosság egészségének vagy egy részének életét, vagy rendes életkörülményeit;
- (e) a kisebb közösségi munkára, vagyis a közösség tagjai által közvetlenül a közösség érdekében végzett munkákra, amelyeket éppen ezért úgy lehet tekinteni, mint a közösség tagjait terhelő rendes állampolgári kötelességet, feltéve, hogy a lakosság egészségének vagy a lakosság közvetlen képviselőinek jogukban áll e munkálatok indokoltsága kérdésében állást foglalni.

3. cikk

A jelen Egyezmény szempontjából az "illetékes hatóságok" kifejezés vagy az anyaországbeli hatóságokat, vagy az érintett terület legfelsőbb központi hatóságait jelenti.

4. cikk

1. Az illetékes hatóságok nem rendelhetik el, és nem engedélyezhetik a kényszer- vagy kötelező munkát magánszemélyek, vállalatok vagy egyesületek érdekében.

2. Ha abban az időpontban, amikor a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a jelen Egyezmény valamely tagállam részéről történt ratifikálását beiktatja, magánszemélyek, vállalatok vagy egyesületek érdekében kényszer- vagy kötelező munkát végeznek, a szóban forgó tagállam köteles az ilyen kényszer- vagy kötelező munkát teljesen megszüntetni, mihamint a jelen Egyezmény az adott tagállam vonatkozásában hatályba lép.

5. cikk

1. A magánszemélyeknek, vállalatoknak vagy egyesületeknek adott engedélyek egyike sem járhat a kényszer- vagy kötelező munka bármely formájának alkalmazásával az adott magánszemélyek, társaságok vagy egyesületek által használt vagy forgalmazott termékek előállítására vagy begyűjtésére céljából, vagy az ilyenekkel folytatott kereskedelem során.

2. Ha a fennálló engedélyek olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek kényszer- vagy kötelező munka elrendelését vonják maguk után, az ilyen rendelkezéseket, mihamint lehetséges, hatályon kívül kell helyezni a jelen Egyezmény 1. cikkében foglalt előírások érvényesítése céljából.

6. cikk

A közigazgatási tisztviselőknek még akkor sem szabad kollektív vagy egyéni kényszert alkalmazniuk annak érdekében, hogy a lakosság magánszemélyek, vállalatok vagy

egyesületek részére dolgozzék, ha egyébként feladatuk részét képezi a gondjaikra bízott lakosság ösztönzése valamely munka végzésére.

7. cikk

1. Azon előjárók, akik közigazgatási hatósági jogkört nem gyakorolnak, nem vehetnek igénybe kényszer- vagy kötelező munkát.

2. Azon előjárók, akik közigazgatási hatósági jogkört gyakorolnak, az illetékes hatóságok kifejezett engedélyével, a jelen Egyezmény 10. cikkében említett feltételek mellett, végeztethetnek kényszerszolgálatot vagy kötelező munkát.

3. Azon előjárók, akik más formában nem jutnak kellő javadalmazáshoz, személyi szolgáltatásokban részesülhetnek, amennyiben ezek megfelelő szabályok szerint történnek, illetve, ha minden szükséges intézkedés megtörtént a visszaélések elkerülésére.

8. cikk

1. Minden olyan engedély kiadásáért, amely kényszer- vagy kötelező munka elrendelésére irányul az érintett terület legfelsőbb polgári hatósága felelős.

2. Ez a hatóság mindazonáltal felhatalmazhatja a legfelső helyi hatóságokat kényszer- vagy kötelező munka elrendelésére, ha ez nem teszi szükségessé a munkavállalóknak lakóhelyüktől való tartós távollétét. E hatóság, a jelen Egyezmény 23. cikkében említett szabályzatban meghatározandó időszakokra, és a szabályzatban meghatározandó feltételek mellett, olyan kényszer- vagy kötelező munka elrendelésére is felhatalmazhatják a felsőbb helyi hatóságokat, amely szükségessé teszi a munkavállalóknak állandó lakóhelyüktől való tartós távollétét, ha az így elrendelt munka a közigazgatási tisztviselők hivatásuk gyakorlása körében való utazását vagy a közigazgatási dologi szükségletek szállítását hivatott megkönnyíteni.

9. cikk

A kényszer- vagy kötelező munka elrendelésére jogosult hatóság, a jelen Egyezmény 10. cikkében foglalt rendelkezésektől eltekintve, csak akkor engedélyezheti kényszer- vagy kötelező munka igénybevételét, ha előzetesen megbizonyosodott a felől,

- (a) hogy az elvégzendő munka vagy szolgálat az annak elvégzésére hivatott közösség fontos és közvetlen érdekét szolgálja;
- (b) hogy ez a munka vagy szolgálat időszerű vagy nem tűr halasztást;
- (c) hogy a munka vagy szolgálat elvégzésére nem lehetett önkéntes munkaerőt biztosítani olyan bérek és munkafeltételek mellett, amelyek legalább is egyenértékűek a kérdéses területen hasonló munkáknál vagy szolgálatoknál szokásos bérekkel és munkafeltételekkel; végül
- (d) hogy a rendelkezésre álló munkaerőt és annak a kérdéses munkára való alkalmasságát figyelembe véve a szóban forgó munka vagy szolgálat nem jelent túlságosan nagy megterhelést a lakosságra nézve.

10. cikk

1. Az adó címén megkövetelt kényszer- vagy kötelező munkát, úgyszintén az olyan kényszer- vagy kötelező munkát, amit a közigazgatási hatósági jogkört gyakorló eljárók közérdekű feladatok céljaira rendelnek el, fokozatosan meg kell szüntetni.

2. Addig is, amíg az ilyen kényszer- vagy kötelező munkát el nem törlik, valahányszor adó címén vesznek igénybe kényszer- vagy kötelező munkát, vagy a közigazgatási tevékenységet végző lakossági vezetők rendelik azt el közérdekű feladatok elvégzése céljából, az érintett hatóságoknak előzetesen meg kell bizonyosodniuk a felől,

- (a) hogy az elvégzendő munka vagy szolgáltatás az annak elvégzésére hivatott közösség fontos és közvetlen érdekét szolgálja;
- (b) hogy ez a munka vagy szolgáltatás időszerű vagy nem tűr halasztást;
- (c) hogy a rendelkezésre álló munkaerőt és annak a kérdéses munkára való alkalmasságát figyelembe véve a szóban forgó munka vagy szolgáltatás nem jelent túlságosan nagy megterhelést a lakosságra nézve;
- (d) hogy a munka vagy szolgáltatás elvégzése nem teszi szükségessé a munkavállalóknak állandó lakóhelyüktől való tartós távollétét;
- (e) hogy a munka vagy szolgáltatás elvégzését a vallás, a társadalmi élet és a mezőgazdaság követelményeinek megfelelően irányítják.

11. cikk

1. Kizárólag olyan munkaképes felnőtt férfiakat szabad kényszer- vagy kötelező munkára kirendelni, akiknek feltételezhető életkora 18 évnél nem kevesebb és 45 évnél nem több. A jelen Egyezmény 10. cikkében említett munkanemek kivételével minden munkánál meg kell tartani az alábbi korlátozásokat és feltételeket

- (a) minden esetben, amikor erre lehetőség van, a közigazgatás által kijelölt orvosnak kell előzetesen megállapítania, hogy az érintett személyek körében nincs semmilyen fertőző vagy járványos betegség, úgyszintén, hogy az érintettek testileg alkalmasak az elrendelt munkára és megfelelnek a munkahelyen fennálló életkörülményeknek;
- (b) az iskolák tanárait és tanulóit, valamint általában a közigazgatási személyzetet mentesíteni kell;
- (c) minden közösségben meg kell hagyni annyi felnőtt és munkaképes férfit, amennyi a családi és társadalmi élethez nélkülözhetetlen;
- (d) a házastársi és családi kapcsolatokat tiszteletben kell tartani.

2. A jelen Egyezmény 23. cikkében említett szabályzatban az előző bekezdés (c) albekezdésében megjelölt célból meg kell határozni az állandó munkaképes férfilakosságnak azt a hányadát, amely meghatározott munkákra kirendelhető. Ez az arány semmi esetre sem haladhatja meg a lakosság 25 százalékát. A hányad megállapítása során az illetékes hatóságoknak tekintetbe kell venniük a népsűrűséget, a lakosság társadalmi és fizikai fejlettségét, az évszakot és az olyan munkák előrehaladását, amelyeket az érintetteknek a helyszínen, saját részükre kell végezniük; a hatóságoknak általában figyelembe kell venniük a kérdéses közösség mindennapi életének gazdasági és társadalmi követelményeit.

12. cikk

1. Az a leghosszabb időtartam, amelyre valakit bármilyen formában kényszer- vagy kötelező munkára kirendelhetnek, tizenkét havi időszakonként nem haladhatja meg a hatvan napot. A munkahely eléréséhez és a hazatéréshez szükséges napok beleszámítanak az említett hatvan napba.

2. Minden munkavállalót, akit kényszer- vagy kötelező munkára rendelnek ki, igazolvánnyal kell ellátni, amelyben feltüntetik az elvégzett kényszer- vagy kötelező munka időtartamát.

13. cikk

1. Minden kényszer- vagy kötelező munkára kirendelt személy rendes munkaidejét ugyanannyi munkaórában kell megállapítani, mint ahány munkaóra az önkéntes munkánál szokásos, és a túlórákat ugyanúgy kell díjazni, mint ahogy az önkéntes munkavállalók túlórái esetében szokásos.

2. Minden olyan személynek, akit bármilyen kényszer- vagy kötelező munkára vesznek igénybe, heti egy pihenőnapot kell engedélyezni. A pihenőnapnak lehetőség szerint egybe kell esnie a hagyomány, illetőleg az ország vagy a vidék szokásai szerinti pihenő nappal.

14. cikk

1. A jelen Egyezmény 10. cikkében szabályozott munka kivételével minden kényszer- vagy kötelező munkát készpénzben kell díjazni, olyan bértételek szerint, amelyek azonos természetű munka esetén, nem alacsonyabbak azoknál a bértételeknél, amelyeket azon a vidéken fizetnek, ahol a munkavállalókat alkalmazták, vagy ahol a munkavállalókat toborozták. E bértételek eltérése esetén a magasabb bértétel alapján kell a kényszer- vagy a kötelező munkát díjazni.

2. Mihelyt lehetséges, be kell vezetni az előző bekezdésben megállapított feltételek mellett történő bérfizetést az olyan munkákra nézve is, amelyeket a lakosság vezetői közigazgatási tevékenységük gyakorlása során rendelnek el.

3. A béreket minden munkavállalónak egyénileg kell kifizetni, nem pedig a lakosság vezetőjén vagy bármely más hatóságon keresztül.

4. A munkahely eléréséhez és a visszatéréshez szükséges utazási napokat a bérfizetés szempontjából mint munkanapokat kell elszámlálni.

5. A jelen cikk nem zárja ki, hogy a munkavállalóknak a bér egy része fejében szokásos ételmezei adagokat nyújtsanak, de az adagoknak legalább is egyenértékűnek kell lenni azzal a pénzüsszeggel, amit helyettesítenek; a bérből semmiféle levonásnak helye nincs, sem adófizetés, sem speciális ételmezei, ruházat biztosítása vagy szállás nyújtása címén, amit azért biztosítanak a munkavállalók számára, hogy bármely munka különleges feltételei mellett is képesek legyenek munkájukat elvégezni. Nincs helye levonásnak a munkaeszközök rendelkezésre bocsátása címén sem.

15. cikk

1. A munkabalesetekkel és foglalkozási betegségekkel kapcsolatos kártalanításra, valamint az elhalt vagy megrokkant munkavállalók által eltartott személyek kártalanítására vonatkozó minden jogszabály, amely az adott területen hatályban van, vagy ezután hatályba lép, az önként vállalt munkát végzőkkel egyenlő feltételek mellett alkalmazandó a kényszer- vagy kötelező munkára rendelt személyekre is.

2. Az a hatóság, amely a munkavállalót kényszer- vagy kötelező munkára alkalmazza, minden esetben köteles e munkavállaló létfenntartását biztosítani, ha munkabaleset vagy foglalkozási betegség folytán teljesen vagy részben képtelenné válik arra, hogy önmagát eltartsa. A hatóságot terheli az a kötelezettség is, hogy biztosítsa a kérdéses munkavállaló által eltartott személyek ellátását is, ha a munkavállaló munkájából kifolyólag munkaképtelenné vált, vagy meghalt.

16. cikk

1. Szükséghelyzetektől eltekintve nem szabad a kényszer- vagy kötelező munkára igénybe vett személyeket olyan vidékekre szállítani, ahol az élelmezési és éghajlati viszonyok annyira eltérnek a munkavállalók megszokott életkörülményeitől, hogy egészségüket veszélyeztetnék.

2. A munkavállalók elszállítása csak olyan esetben engedélyezhető, ha szigorúan megtartják mindazokat az egészségügyi és elszállásolási rendszabályokat, amelyek a munkavállalók megfelelő elhelyezését és egészségvédelmét szolgálják.

3. Ha a munkavállalók ilyenén elszállítása elkerülhetetlen, az illetékes egészségügyi szerv véleményének meghallgatása után megfelelő rendszabályokat kell foganatosítani annak biztosítására, hogy a munkavállalókat fokozatosan szoktassák hozzá az új élelmezési és éghajlati viszonyokhoz.

4. Ha ezeknek a munkavállalóknak rendszeresen olyan munkát kell végezniük, amilyenhez nincsenek hozzászokva, megfelelő intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy az ilyen természetű munkára alkalmassá váljanak; ezek az intézkedések elsősorban a fokozatos begyakorlásra, a munkaidőre, a munkaszünetek rendjére, valamint az élelmezési adagok esetleg szükséges feljavítására és felemelésére vonatkoznak.

17. cikk

Építkezési vagy karbantartási munkálatokkal kapcsolatos kényszer- vagy kötelező munka esetén, amikor is a munkavállaló huzamos ideig kénytelen a munkahelyen tartózkodni, az illetékes hatóságoknak a kényszer- vagy kötelező munka engedélyezése előtt meg kell bizonyosodniuk afelől, hogy

(1) minden szükséges intézkedést megtettek a munkavállalók egészségvédelme szempontjából, és biztosították a megfelelő orvosi ellátást a munkavállalóknak, így különösen

- (a) gondoskodtak arról, hogy a munkavállalók a munkálatok megkezdése előtt orvosi vizsgálatban, és alkalmazásuk ideje alatt meghatározott időszakonként újabb orvosi vizsgálatban részesültek;
- (b) gondoskodtak kellő számú orvosi személyzetről, valamint gyógyszertárról, gyengélkedőről, kórházról és minden szükséges berendezésről;

(c) biztosították a munkahelyek megfelelő egészségügyi feltételeit, kielégítő módon gondoskodtak a munkavállalók vízzel, élelmiszerekkel, tüzelőanyaggal és konyhafelszereléssel való ellátásáról, és szükség esetén megfelelő ruházatot és elszállásolást is biztosítottak a munkavállalóknak;

(2) határozott intézkedéseket tettek a munkavállaló családja eltartásának biztosítására, nevezetesen lehetővé tették, hogy a munkavállaló beleegyezésével vagy kérésére, a munkabér egy részét biztonságos módon el lehessen küldeni a család részére;

(3) a közigazgatás saját felelősségére és költségére biztosítja a munkavállalóknak a munkahelyre való utazását és visszautazását, valamint, hogy a közigazgatás minden rendelkezésre álló közlekedési eszköz lehető legmesszebbmenő felhasználásával megkönnyíti az utazást;

(4) a közigazgatás saját költségére biztosítja a munkavállaló hazaszállítását, ha betegség vagy baleset következtében huzamosabb időre munkaképtelenné válik;

(5) minden munkavállaló, aki a kényszer- vagy kötelező munka elvégzése után mint önként munkát vállaló személy a helyszínen kíván maradni, megteheti ezt anélkül, hogy két éven belül elvesztené a számára ingyenes hazaszállításához való jogát.

18. cikk

1. A személyek vagy áruk szállításával, például teherhordozással vagy vízi szállítással kapcsolatos kényszer- vagy kötelező munkát a lehető legrövidebb időn belül el kell törölni. Az illetékes hatóságoknak addig is rendelkezéseket kell kibocsátaniuk, amelyek egyebek között,

- (a) úgy rendelkeznek, hogy ilyen kényszer- vagy kötelező munkát csak a hivatásuk gyakorlása körében utazó közigazgatási tisztviselők helyváltoztatásának vagy a közigazgatási dologi szükségletek szállításának megkönnyítésére, illetőleg sürgős szükség esetén, a közigazgatási személyzethez nem tartozó személyek szállításának megkönnyítésére szabad igénybe venni,
- (b) úgy rendelkeznek, hogy ilyen szállításokra csak férfiakat szabad alkalmazni, akiknek a kérdéses munkára való testi alkalmasságát előzetes orvosi vizsgálat állapította meg, ha az ilyen vizsgálat elvégzése lehetséges; amennyiben az orvosi vizsgálat nem lehetséges, a munkaerőt igénybe vevő személynek saját felelősségére kell megbizonyosodnia afelől, hogy a foglalkoztatott munkavállalók a megkívánt testi erővel rendelkeznek, és nem szenvednek fertőző betegségben,
- (c) megszabják a munkavállalók által hordozandó teher súlyhatárát,
- (d) megszabják azt a legnagyobb távolságot, amelyre a munkavállalók otthonuktól eltávolodni kötelezhetők,
- (e) megszabhatják, hogy a kérdéses munkavállalókat havonként vagy más időszakonként legfeljebb hány napra lehet kirendelni, beszámítva a visszautazáshoz szükséges napok számát is,
- (f) meghatározzák azokat a személyeket, akiknek jogában áll az ilyen természetű kényszer- vagy kötelező munkát igénybe venni, valamint azt is, hogy a kérdéses személyek milyen mértékben élhetnek ezzel a joggal.

2. Az előző bekezdés (c), (d) és (e) albekezdéseiben tárgyalt korlátozások szabályozása során az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük a különböző

adottságokat, mint például az ilyen munka céljaira rendelkezésre álló lakosság testi alkalmasságát, a kijelölt útvonal természetét és az éghajlati viszonyokat.

3. Az illetékes hatóságoknak továbbá olyan rendelkezéseket kell hozniuk, hogy a teherhordók rendes napi teljesítménye ne haladja meg azt a távolságot, ami megfelel egy nyolcórás munkanap átlagos munkaidejének. E távolság meghatározásánál nemcsak a teher nagyságát és az út hosszát, hanem az út állapotát, az évszakot és minden más befolyásoló tényezőt is figyelembe kell venni; ha a teherhordókat túlórára kell kötelezni, a rendes bértételeknél magasabb bértételek szerint kell számukra díjazást megállapítani.

19. cikk

1. Az illetékes hatóságoknak nem szabad engedélyezniük kötelező mezőgazdasági munka igénybevételét, kivéve, ha az éhínség vagy élelmiszerhiány megelőzése céljából történik, és akkor is csak azzal a feltétellel, hogy az így nyert élelmiszerek vagy termények a termelők vagy a termelők közösségének tulajdonában maradnak.

2. A jelen cikk nem jelenti azt, hogy a közösség tagjai mentesülnek munkakötelezettségük alól abban az esetben, ha az a termelés törvény vagy szokások értelmében, közösségi alapon van megszervezve, és a termények vagy a termények eladásából eredő jövedelem a közösség tulajdonában maradnak.

20. cikk

Azok a jogszabályok, amelyek értelmében az egész közösséggel szemben kollektív büntetést lehet alkalmazni a közösség egyes tagjai által elkövetett bűncselekmények esetén, nem írhatják elő a büntetés módjaként azt, hogy a közösségnek kényszer- vagy kötelező munkát kell végeznie.

21. cikk

Kényszer- vagy kötelező munkát nem szabad föld alatt végzendő bányamunkára igénybe venni.

22. cikk

A jelen Egyezmény végrehajtásának biztosítása érdekében fogantatosított intézkedésekről szóló éves jelentésekben, amelyeknek a Nemzetközi Munkaügyi Hivatalhoz való előterjesztésére a jelen Egyezményt ratifikáló tagállamok a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmánya 22. cikkének rendelkezései értelmében kötelezettséget vállalnak, a lehető legteljesebb tájékoztatást kell nyújtani minden, az Egyezmény által érintett egyes területekre vonatkozólag arról, hogy milyen mértékben vettek igénybe kényszermunkát, milyen célok érdekében végeztek kényszer- vagy kötelező munkát; milyen volt a megbetegedési és elhalálozási arány; hány munkaórát teljesítettek; milyen bérfizetési módokat és bértételeket alkalmaztak. A jelentésekben ki kell térni továbbá minden egyéb, az üggyel kapcsolatos tájékoztató adatra is.

23. cikk

1. A jelen Egyezmény rendelkezéseinek érvényesítése érdekében az illetékes hatóságoknak mindenre kiterjedő, pontos szabályokat kell meghozniuk a kényszer- vagy kötelező munka igénybevételéről.

2. E szabályoknak tartalmazniuk kell - egyebek között - olyan rendelkezéseket is, amelyek értelmében a kényszer- vagy kötelező munkára kirendelt személy panasszal élhet a hatóságok felé a munkafeltételek miatt. A szabályokban biztosítani kell, hogy a panaszokat kivizsgálják és figyelembe veszik.

24. cikk

Megfelelő intézkedéseket kell foganatosítani annak érdekében, hogy a kényszer- vagy kötelező munka igénybevételére vonatkozó rendelkezéseket szigorúan megtartsák. Ebből a célból vagy ki kell terjeszteni a kényszer- vagy kötelező munkára azoknak a felügyeleti szerveknek a hatáskörét, amelyek az önként vállalt munka felügyeletéről gondoskodnak, vagy más megfelelő ellenőrzési rendszert kell létrehozni. Intézkedni kell az iránt is, hogy az említett szabályzatok a kényszer- vagy kötelező munkára igénybe vett személyek tudomására jussanak.

25. cikk

A kényszer- vagy kötelező munka jogtalan igénybevétele büntetendő cselekmény, és a jelen Egyezményt ratifikáló minden tagállam köteles megbizonyosodni afelől, hogy a törvényben megszabott büntetéseket ténylegesen és szigorúan alkalmazzák.

26. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet minden tagállama, amely a jelen Egyezményt ratifikálja, kötelezi magát, hogy azt a szuverenitása, joghatósága, védnöksége, fennhatósága, gyámsága vagy felügyelete alatt álló területeken alkalmazni fogja, amennyiben jogában áll a nemzeti törvényeinek hatálya alá tartozó kérdésekben kötelezettséget vállalni. Amennyiben egy tagállam élni kíván a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmánya 35. cikkének rendelkezéseiben biztosított jogával, a ratifikáláshoz nyilatkozatot kell csatolnia, amelyben megjelöli:

(1) azokat a területeket, ahol a jelen Egyezmény rendelkezéseit maradéktalanul alkalmazni fogja;

(2) azokat a területeket, ahol a jelen Egyezmény rendelkezéseit módosításokkal fogja alkalmazni; ez esetben közölnie kell a módosítások tartalmát is;

(3) azokat a területeket, amelyekre vonatkozólag a tagállam fenntartja döntési jogát.

2. Az említett nyilatkozat a ratifikálás kiegészítő részének tekintendő és annak hatályával bír. Minden tagállam, amely ilyen nyilatkozatot tett, újabb nyilatkozattal teljesen vagy részben lemondhat azokról a fenntartásokról, amelyeket a jelen cikk 2. és 3. bekezdése alapján tett korábbi nyilatkozata tartalmazott.

27. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikációit, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmányában közzétett feltételek szerint, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

28. cikk

1. A jelen Egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a főigazgató nyilvántartásba vette.

2. Az Egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap múlva lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt ratifikációt a főigazgató nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden további tagállamra nézve tizenkét hónappal azután lép hatályba, hogy a tagállam ratifikációját nyilvántartásba vették.

29. cikk

Amint a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet két tagállamának ratifikációját nyilvántartásba vette, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Szervezet valamennyi tagállamát köteles értesíteni. Ugyancsak értesítenie kell a tagállamokat a Szervezet más tagjai által vele később közölt ratifikációk nyilvántartásba vételéről.

30. cikk

1. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával egy nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az Egyezményt első hatálybalépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.

2. Az a tagállam, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tízéves időszak lejártá utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, újabb ötéves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden öt év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

31. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

32. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, az új módosító Egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 30. cikk rendelkezéseire, *ipso jure* magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új módosító Egyezmény hatályba lép.

2. Az új módosító Egyezmény hatálybalépésekor lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

3. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt ratifikálták, de a módosító Egyezményt nem.

33. cikk

Jelen Egyezménynek francia és angol szövegei mind hitelesek.